

Συζητώντας το καθεστώς του Covid-19 από μια επαναστατική ταξική σκοπιά σε εφτά βήματα¹

Ο κορονοϊός πήρε τον έλεγχο. Παρά τον φόβο και τον πανικό (ή ακόμα και την άρνηση) που επικρατούν, ένα πράγμα είναι σίγουρο: οι ρωγμές του συστήματος γίνονται πλέον ευδιάκριτες για όλες. Πώς μπορεί να απαντήσει η αριστερά με τρόπο που να αποφεύγει το ναρκοπέδιο της ενδυνάμωσης του κράτους, και ταυτόχρονα να εξασφαλίζει πως οι άνθρωποι προηγούνται του κέρδους; Πώς να διευκολύνουμε την αυτο-οργανωμένη δραστηριότητα, όπως τις κοινοτικές ομάδες που δημιουργήθηκαν για να προσφέρουν βοήθεια σε εύρωστο κόσμο, και πώς να χρησιμοποιηθούν ως οχήματα για να ικανοποιηθούν τα αιτήματά μας; Καλά τα λέμε να επαναλαμβάνουμε αιτήματα, όπως αυτό για το καθολικό βασικό εισόδημα, αλλά και καινούργια, όπως επίδομα ασθένειας στο ύψος του μισθού από την πρώτη μέρα. Αλλά το ερώτημα παραμένει: πώς θα τα επιβάλλουμε;

Μπορούμε απλώς να βασιστούμε στο γεγονός πως μια κρίση σημαίνει ακραία μέτρα που εφαρμόζονται από τα πάνω. Ο μόνος τρόπος να κεφαλαιοποιήσουμε πάνω στην αστάθεια του παγκόσμιου καπιταλισμού και την πανδημία για να προωθήσουμε μια πιο ισότιμη κοινωνία, είναι αν έχουμε πραγματική δύναμη από τα κάτω, σε επίπεδο βάσης – που πηγαινει από την αλληλοβοήθεια μέχρι τους εργασιακούς χώρους. Αυτό σημαίνει να ριζωθούμε μακροπρόθεσμα στις κοινότητες μας – μέσα και έξω από τους εργασιακούς χώρους. Σε αυτή την κατεύθυνση, οι AngryWorkers έχουν γράψει ένα βιβλίο σχετικά με το πώς θα μοιάζει πρακτικά αυτή η οργάνωση, βασισμένοι στις εμπειρίες μας τα τελευταία έξι χρόνια στο δυτικό Λονδίνο. Δεν μπορούμε να κόψουμε δρόμο!

¹ Μετάφραση του κειμένου *Discussing the Covid-19 regime from a revolutionary working class perspective in seven steps* των AWW, διαθέσιμο εδώ:

<https://angryworkersworld.wordpress.com/2020/03/19/discussing-the-covid-19-regime-from-a-revolutionary-working-class-perspective-in-seven-steps/>

Παραγγείλτε το βιβλίο εδώ και ελάτε να γνωριστούμε (από μια απόσταση ασφαλείας φυσικά!)

<https://pmpress.org.uk/product/class-power-on-zero-hours/>

Μπορείτε να διαβάσετε το εισαγωγικό κεφάλαιο εδώ:

www.classpower.net

Δείτε το πρόμο βιντεάκι μας στην σελίδα μας στο Facebook:

<https://en-gb.facebook.com/angryworkersworld/>

Τέρμα η διαφήμιση του βιβλίου (!), τώρα θα παρουσιάσουμε κάποιες σκέψεις σχετικά με τις διάφορες εκφάνσεις τις υγειονομικής (και οικονομικής) κρίσης. Είναι τόσα πολλά αυτά που μπορούν να συζητηθούν που μπορούν να μας ξεπεράσουν. Γι' αυτό θεωρήσαμε χρήσιμο να ορίσουμε τις παρακάτω κατηγορίες ως πιθανή δομή για τον δημόσιο διάλογο που έχει ξεκινήσει – με τη συμμετοχή συντρόφων. Οι διαστάσεις του ζητήματος είναι:

1) Το «επιστημονικό ντιμπέιτ»: Είναι σημαντικό να καταλάβουμε αν ο ιός είναι καινούργιος, πόσο επικίνδυνος είναι στ' αλήθεια κλπ για να εκτιμήσουμε την κατάσταση και να κρίνουμε την αντίδραση του κράτους. Ταυτόχρονα, να «ξέρουμε τι είναι ο κορονοϊός» δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να συζητήσουμε τις τρέχουσες εξελίξεις. Πρέπει να αναγνωρίσουμε πως η τρέχουσα κρίση αποκαλύπτει τις σχέσεις εξουσίας σχετικά με το μονοπώλιο της πληροφορίας: το κράτος και η «επιστημονική τάξη» είναι αποσυνδεδεμένα από την καθημερινή ζωή της εργατικής τάξης και μαζί με την έλλειψη εξετάσεων και την αβεβαιότητα για τους ηλικιωμένους, τις χαμηλόμισθες και τους αυτο-απασχολούμενους εργάτες, αυτό θα αποδειχθεί καταστροφικό. Η συζήτηση για τον υλικό χαρακτήρα του ιού είναι σημαντική για να εμβαθύνουμε την κριτική από «το κράτος δεν κάνει αρκετά» και «το σύστημα υγείας είναι υποχρηματοδοτούμενο» σε μια κατανόηση του πώς ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής (αστική συγκέντρωση και φτώχεια, βιομηχανοποιημένη γεωργία και κτηνοτροφία κλπ) είναι το πεδίο που γέννησε τον ιό.

2) Η αντίδραση του κράτους: Εδώ το ντιμπέιτ αμφιταλαντεύεται μεταξύ μιας δικαιολογημένης δυσπιστίας για τα κίνητρα του κράτους («το κράτος χρησιμοποιεί την κρίση για να πειραματιστεί με αντιεξεγερτικά και κατασταλτικά μέτρα») και κριτική της ανικανότητας του κράτους να κάνει αυτό που πρέπει («η λιτότητα έχει καταστρέψει τις υποδομές υγείας»). Μπορούμε να υποθέσουμε πως τα κατασταλτικά μέτρα και οι κατ'οίκον περιορισμοί εφαρμόζονται και για να καλύψουν την έλλειψη γενικής ιατρικής περίθαλψης και εξοπλισμού, πχ. για μαζικές εξετάσεις. Τα κρατικά μέτρα πρέπει να ειπωθούν επίσης υπό το φόντο των πρόσφατων «λαϊκών διαδηλώσεων και εξεγέρσεων», από τα Κίτρινα Γιλέκα ως τις πορείες στη Λατινική Αμερική: όλες οι αντικυβερνητικές διαδηλώσεις στην Αλγερία απαγορεύτηκαν· επιβλήθηκε τρίμηνη κατάσταση έκτακτης ανάγκης στην Χιλή, πριν να υπάρξουν θάνατοι και πριν να παρθούν άλλα ιατρικά μέτρα. Το τρέχον καθεστώς του κορονοϊού δεν είναι κάποια συνωμοσία ενάντια σε αυτές τις διαδηλώσεις, αλλά το κράτος ξέρει πως πρέπει να φανεί πως «ξαναπαίρνει τον έλεγχο για το γενικό συμφέρον». Πρέπει να αποφύγουμε να ενδυναμώσουμε το κράτος. Τα κρατικά μέτρα είναι αντιφατικά. Η πολιτική τάξη είναι παγιδευμένη μεταξύ, από τη μια «της ανάγκης ελέγχου του πληθυσμού» (απαγορεύσεις κυκλοφορίας, κλείσιμο συνόρων) για να φαίνεται πως κάνει κάτι, και από την άλλη την αναγκαιότητα να «συνεχιστούν οι οικονομικές δραστηριότητες» (εξαναγκάζοντας κόσμο να πάει στη δουλειά, κρατώντας γραφεία ανοιχτά, διασώζοντας εταιρίες)

3) Η «οικονομική» κρίση και η αναδιάρθρωση της γεωπολιτικής: Μπορούμε να καταλάβουμε το κρατικό δίλημμα που περιγράψαμε παραπάνω αν υπογραμμίσουμε πως ο κορονοϊός δεν προκάλεσε την οικονομική κρίση αλλά η ύφεση διαφαίνονταν ήδη στον ορίζοντα. Το κρατικό δίλημμα επιδεινώνεται από την πιθανότητα μιας κατάρρευσης. Μέσα σε μια βδομάδα η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ έριξε στη φωτιά το ίδιο ποσό χρημάτων με ολόκληρη την περίοδο μετά το κραχ του 2008 – με λίγα αποτελέσματα. Η διαφορά είναι πως τώρα το κράτος θα χρησιμοποιήσει τον κορονοϊό για να δικαιολογήσει την οικονομική πτώση. Η δυνατότητα να αντιμετωπιστούν οι οικονομικές επιπτώσεις του ιού θα επαναδιαμορφώσει την παγκόσμια ιεραρχία μεταξύ των κρατών. Ο ιταλικός αστικός τύπος επαινεί τη δυνατότητα της Κίνας να σταματήσει τον ιό και η Κίνα αποκομίζει σημαντικό πολιτικό κεφάλαιο φέρνοντας μάσκες και άλλο ιατρικό εξοπλισμό στην Ιταλία. Αντί να γίνει το «Τσέρνομπιλ της Κίνας», οι κεντροκοιμημένες δομές και ο αυταρχισμός επιδοκιμάζονται για τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουν την κρίση χτίζοντας νοσοκομεία και ανιχνεύοντας/παρακολουθώντας τις μετακινήσεις των ανθρώπων. Η επικοινωνία με συντρόφους από εκεί μας αποκάλυψε πως το κράτος στην Κίνα είναι αρκετά ανοργάνωτο και ο συντονισμός μεταξύ τοπικού και κεντρικού κράτους είναι αδύναμος. Παρόμοια, η ΕΕ είναι τελείως ανήμπορη να παρουσιάσει ένα πολιτικό σχέδιο ή μια συνεκτική στρατηγική. Η στροφή 180 μοιρών του Τραμπ τον έκανε ακόμη να χάσει όποια υπολείμματα νομιμοποίησης του είχαν απομείνει. Είναι γεγονός πως η κρίση αυξάνει σημαντικά την ζήτηση της Δύσης για Κινεζική παραγωγή, αλλά θα επανεμφανιστούν η Κίνα ή άλλες χώρες ενδυναμωμένες από αυτή την κρίση;

4) Παγκόσμια παραγωγή και αναδιάρθρωση της εργασίας: Ο κορονοϊός μας δείχνει πόσο διασυνδεμένη είναι η παγκόσμια παραγωγή και πόσοι άνθρωποι γυρνάνε τον κόσμο ως μέρος των καθημερινών τους επιχειρήσεων. Αυτές οι διασυνδέσεις ήταν ήδη υπό πίεση από τον εμπορικό πόλεμο ΗΠΑ-Κίνας και τις κρατικές πολιτικές προστατευτισμού, αλλά η κρίση του κορονοϊού δείχνει τα όρια αυτών των εθνικών μέτρων. Το κράτος πρέπει να επαυθυμίσει τη σχέση του με μεγάλες εταιρίες, για παράδειγμα το κινέζικο κράτος χρησιμοποίησε τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τις βάσεις δεδομένων μεγάλων πωλητών όπως το Alibaba για να επεκτείνει τα μέτρα κοινωνικής παρακολούθησης. Δεν μπορούμε να μείνουμε προσκολλημένοι σε παλιές θεωρίες καταστροφισμού της κομμουνιστικής αριστεράς ή της τρίτης διεθνούς, είτε στις πεσιμιστικές («το τέλος της εργατικής τάξης»), είτε στις οπτιμιστικές εκδοχές τους («αυτή τη φορά καταρρέει! Αυτή τη φορά θα διαρραγεί η εμπιστοσύνη των μαζών σ' αυτό!»). Αλλά καλύτερα, πρέπει να καταλάβουμε πως το κεφάλαιο αναδιαρθρώνει τον εαυτό του, την εργατική τάξη, την κοινωνία και την κουλτούρα στα μέτρα της ανάγκης της συσσώρευσης και της αναπαραγωγής του συστήματος. Όλη αυτή η καταστροφή στην οποία είμαστε μάρτυρες παράγει νέα προϊόντα και ευκαιρίες για την αγορά, όπως ο βιοτεχνολογικός τομέας (που προς το παρόν είναι πολύ συγκεντρωμένος στην Ασία) και οι παραδόσεις κατ' οίκον που επεκτείνονται. Είναι πιθανό πως η τηλε-εργασία (η οποία είναι υπανεπτυγμένη στην Ιταλία, για παράδειγμα, συγκριτικά με το Ηνωμένο Βασίλειο) ήρθε για να μείνει, μιας και είναι φτηνότερο μια μερίδα των εργαζόμενων να δουλεύει από το σπίτι από το να έρχεται στη δουλειά και νέα λογισμικά καθιστούν δυνατό τον αποτελεσματικό έλεγχο. Η ιταλική κυβέρνηση έκλεισε μεγάλα εργοστάσια για μερικές μέρες μέχρι να αναδιοργανωθεί η παραγωγή ώστε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις ασφαλείας (πχ απόσταση στη γραμμή παραγωγής, επέκταση του καθαρισμού μέσα στην παραγωγική διαδικασία). Επίσης η Ιταλία μπορεί να γνωρίσει περαιτέρω εισαγωγή αυτόματων ταμειακών μηχανών, και βιομηχανοποίηση και συγκεντρωτισμό των μπαρ και των εστιατορίων ενώ οι μικρές επιχειρήσεις καταρρέουν και ο τομέας θα γίνει

ορθολογικός αλα Λονδίνο (καφετέριες σαν το Starbucks και το Pret A Manger, Στμ: αλυσίδα φαστ-φουντ). Πρέπει να είμαστε σε θέση να προβλέψουμε αυτές τις τάσεις για να καθοδηγήσουμε την συλλογική πολιτική μας δραστηριότητα.

5) Αντιδράσεις της εργατικής τάξης: Εδώ μπορούμε να δούμε πως «ατομικές αντιδράσεις» τείνουν να επιδεινώνουν την κατάσταση (πανικόβλητες αγορές και αποθήκευση προϊόντων στο σπίτι κλπ). Όπου οι εργαζόμενοι έχουν μια οργανική μορφή συλλογικοποίησης μπορούν να επιτεθούν στο αντιφατικό μήνυμα του κράτους («πάτε στη δουλειά, αλλά αυτο-απομονωθείτε»). Μαζί με συντρόφισσες από άλλα μέρη του κόσμου θα προσπαθήσουμε να καταγράψουμε τις ποικίλες αντιδράσεις της τάξης²: διαμαρτυρίες και εξεγέρσεις σε φυλακές σε Ιταλία, Γαλλία, Βραζιλία και Λίβανο και σε κέντρα κράτησης σε Ισπανία και Γερμανία· μεταδοτικές άγριες απεργίες στην αυτοκινητοβιομηχανία, από τη Mercedes και την Iveco στην Ισπανία ως τη FIAT/Chrysler στην Ιταλία και στον Καναδά· μεταδοτικά μπλόκα εργαζόμενων [workers' shutdown] στην Amazon σε Γαλλία, Ισπανία και ΗΠΑ· απεργίες ενοικίου και καταλήψεις σε διάφορες πόλεις των ΗΠΑ. Πέρα από την ερώτηση «ποιοι θα πληρώσουν και ποιες θα ρισκάρουν τη ζωή τους για την κρίση» βλέπουμε και μια πολιτικοποίηση της εργασίας στη δημόσια συζήτηση: ποιες δουλειές είναι βασικά αναγκαίες; Πώς είναι οι συνθήκες εργασίας σε αυτούς τους τομείς (υγεία, ταχυμεταφορές κλπ); Το ζήτημα του «εργατικού» ελέγχου (της παραγωγής) επανέρχεται στην επιφάνεια οργανικά. Μπορούμε να διακρίνουμε εμβρυακές μορφές πρωτοβουλιών αλληλοϋποστήριξης σε επίπεδο γειτονιάς, που είναι σημαντικές, αλλά διατρέχουν επίσης τον κίνδυνο να καλύψουν απλά την απροθυμία ή ανικανότητα του κράτους να οργανώσει αυτή τη δουλειά. Μπορούμε να δούμε πως τα κεντρικά συνδικάτα θα αντιμετωπίσουν την κρίση: τασσόμενα με το «εθνικό συμφέρον» και ενάντια στους εργαζόμενους. Στη Μινεσότα, ο κυβερνήτης ανέστειλε το δικαίωμα συλλογικών διαπραγματεύσεων, με τη συμφωνία των συνδικάτων. Στη Γερμανία, η IG Metall (Στμ: συνδικάτο εργαζόμενων στον τομέα της μεταλλουργίας στη Γερμανία) δεν υποστήριξε τους εργάτες σε μια θυγατρική της VW που έχασαν τη δουλειά τους επειδή αρνήθηκαν να δουλέψουν 5 ώρες υπερωρία ανά βδομάδα, χωρίς έξτρα αποδοχές. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, το συνδικάτο ταχυδρόμων CWU προσφέρθηκε να ακυρώσει απεργίες εξαιτίας της κρίσης.

6) Αντίδραση της αριστεράς: Η κύρια αντίδραση της αριστεράς ήταν να διατυπώσει αιτήματα, μερικώς σχετιζόμενα με τα μέτρα ενάντια στον ιό (απαιτώντας συχνά από το κράτος να εφαρμόσει την κοινωνική απομάκρυνση πιο αποτελεσματικά) και μερικώς για τις γενικές συνθήκες «της εργατικής τάξης» (επίδομα ασθένειας κλπ). Όπως είπαμε και στην εισαγωγή μας, αυτά τα αιτήματα διατυπώνονται χωρίς προτάσεις για το πως θα ασκήσουμε πίεση ώστε να τα επιβάλλουμε (εκτός από τις εκκλήσεις στα συνδικάτα και στο Εργατικό Κόμμα, στην περίπτωση του HB). Τα καλέσματα για δημιουργία δικτύων «αλληλεγγύης γειτονιάς» ίσως είναι πιο χρήσιμα, αλλά συχνά έρχονται ουρανοκατέβητα, χωρίς βαθύτερα ριζώματα σε γειτονιές της εργατικής τάξης. Η πρόσφατη επανεμφάνιση «σοσιαλδημοκρατικών» εννοιών της εθνικοποίησης ως «βήμα προς τον σοσιαλισμό» έχει συσκοτίσει πολλά κεφάλια στην αριστερά: τα τρέχοντα κρατικά μέτρα, όπως η

² Στμ: Στο διαδικτυακό εγχείρημα FEVER: Class Struggle Under Pandemic, μαζί με συντρόφους από άλλα μέρη του κόσμου θα προσπαθήσουμε να καταγράψουμε, χαρτογραφήσουμε, διαχύσουμε και συζητήσουμε εμπειρίες κοινωνικού ανταγωνισμού κατά τη διάρκεια της πανδημίας. <https://feverstruggle.net/>

«εθνικοποίηση» των ιδιωτικών νοσοκομείων στην Ισπανία, χαιρετίζονται ως επιβεβαιώσεις των σταθερών αιτημάτων της αριστεράς. Αριστεριστές σαν τον Paul Mason (Στμ: Δημοσιογράφος στο HB) επαναλαμβάνουν την «ρητορική πολέμου» της κυβέρνησης ζητώντας να κατασκευαστούν «αναπνευστήρες όπως κατασκευάζονταν τα Spitfire (Στμ μικρό, μαχητικό αεροσκάφος που κατασκευάστηκε μαζικά στο HB κατά τη διάρκεια του Β'ΠΠ)». Η στήριξη της αριστεράς στο κράτος σημαίνει πως η εργατική τάξη θα είναι μόνη της όταν το ίδιο κράτος περιορίσει το δικαίωμα στην απεργία, κόψει πρόστιμα ή συλλάβει κόσμο που αμφισβητεί τις επιβεβλημένες απαγορεύσεις κυκλοφορίας ή συνάθροισης.

7) Τι μπορεί να γίνει; Σύντροφοι και συντρόφισσες άρχισαν ήδη να καταγράφουν και να διακινούν πληροφορίες για τις συνθήκες τις εργατικές τάξης και τις αντιδράσεις της, στις περιοχές τους. Αυτό είναι ένα πρώτο βήμα. Είναι σημαντικό να αναδείξουμε τον ταξικό χαρακτήρα αυτής της κρίσης: ποιος θα πληρώσει τα σπασμένα (διασώσεις / εισφορές κεφαλαίων για τις εταιρίες, ψίχουλα για τους φτωχούς) και πώς υποφέρουμε διαφορετικά ανάλογα με την ταξική μας θέση κλπ. Όλα αυτά εξαρτώνται από τις ισορροπίες δυνάμεων. Αλλά πρέπει να πάμε ένα βήμα πιο πέρα και να μιλήσουμε για την πολιτικοποίηση της εργασίας: ποιες δουλειές είναι στοιχειώδεις και γιατί οι εργαζόμενες σε αυτούς τους τομείς γίνονται λάστιχο; Επειδή μια μικρή μερίδα εργαζόμενων κρατάνε το βάρος της κοινωνίας στις πλάτες τους!³ Το γεγονός πως η Amazon προσλαμβάνει 100.000 άτομα και πως οι εταιρίες ντελίβερι των σουπερμαρκετ αναπτύσσονται ραγδαία επιβεβαιώνει πως το χαμηλόμισθο κομμάτι της κοινωνίας πρέπει να «υπηρετεί» τους υπόλοιπους. Πρέπει να αναρωτηθούμε πώς η κρίση υπονομεύει για τις εργαζόμενες την αποδοχή της ιερής διάκρισης μεταξύ πνευματικής και χειρωνακτικής εργασίας (επονομαζόμενοι ειδικοί γνωρίζουν ελάχιστα για το τι συμβαίνει στους εργασιακούς χώρους: οι εργαζόμενοι στερούνται βασικές πληροφορίες: θανατηφόρος συνδυασμός). Το ζήτημα της ταξικής δύναμης πρέπει να συνδεθεί και πάλι με το ζήτημα του υλικού μετασχηματισμού του τρόπου που παράγουμε τις ζωές και τις σχέσεις μας.

19 Μαρτίου 2020, Angry Workers of the World

Μετάφραση: 22 Μαρτίου 2020,

Φίλοι και φίλες των παλιών εργοστασίων σε Τουλούζη, Νάπολη και Θεσσαλονίκη

³ Στμ Περισσότερα για το ζήτημα των ουσιαστών δουλειών στο κείμενο *Insurrection and Production*, όπου οι AWW εξετάζουν μια πιθανή εξάμηνη περίοδο επέκτασης της εξέγερσης στο HB, τον ρόλο της παραγωγικής εργασίας σε αυτήν κα. <https://angryworkersworld.wordpress.com/2016/08/29/insurrection-and-production/>